

FIGYELŐ

Szépirodalom

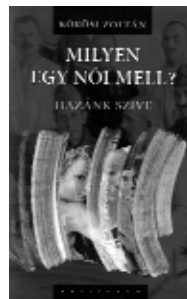
KÖRÖSI ZOLTÁN:

Milyen egy női mell? Hazánk szíve

Kevés olyan címmel találkozni, ami ennyi alkalmat ad a félreolvasásra és félreértelmezésre, vagy másképpen fogalmazva: amely ennyi elvárást támaszt. A könyvet persze el kell adni, legyenek olvasói Kőrösi Zoltán új regényének, de ne tegyék próbára az olvasó türelmét. Hiszen a könyv elő- és hátlapja hiába állítja az értelmezés középpontjába a testet (női mell, illetve „Az lenne jó, ha nem kellene test a szerelemhez?”), a szövegnek nem ez a legfontosabb szervező eleme. A regény címe egy ártatlan, nem különösebben izgalmas első világháborús történetbetét, címként viszont rendkívül hatékony.

Kőrösi Zoltán családregegyeket írt, nem is egyet. Többes számot kell használni, mivel több család történetéből talán megírhatóvá válik egy elvont család regénye, és ez hozzásegít minket a saját magunk elbeszélésének megismeréséhez. A könyv

időkerete elég tág, hiszen a 19. század közepén kezdődik, és nagyjából a kilencvenes évekig tartanak az események, így a magyar történelem legfontosabb mozzanatai nyújtanak számukra kapaszkodókat: az I. és a II. világháború, a holokauszt, az 1956-os forradalom és legvégül a rendszerváltás. A lineárisnak tűnő elbeszélés sok kihagyással él, illetve folyamatosan elágazik, hogy egy kü-

lönleges szövevény képét mutassa: a családok történeteinek egyedülálló, a maguk kívülállóságában szereplő narratívák. A könyv alcíme (*Hazánk szíve*) ezért is sokkal találószerűbb: különböző személyek sűrűn szőtt hálózatában megjeleníteni olyan elvont fogalmakat, mint egyén, család, haza, szerelem.

A *Milyen egy női mell?*-ben a Galiciából betelepülő Orlik és a Morvaországból érkező Flaschner család történetét tárja elénk Kőrösi. A két eltérő múltú és kultúrájú család sorsa folyamatosan át- meg átszövi egymást, a találkozási pontok pedig egy magyar famíliát hoznak létre. A regény a szerelmet és ezzel együtt a

testet állítja az olvasó figyelmének középpontjába, bár ezt nem olyan erővel teszi, mint Nadas Péter. Az elő- és hátlap által kialakított olvasói elvárásokat nem váltja be a szöveg, sokkal líraibb, bátortalanabb a testről való beszéd.

A rengeteg történetből építkező Kőrösi-regény legfontosabb szövegszervező eleme a motívikus háló, amit egyfelől a szövegben megjelenő metaforikus motívumok (pl. karperec, vagy a férfiak és az elektromosság generációkon átívelő kapcsolata), másfelől a folyamatosan vissza-visszatérő mondatok, bekezdések működtetnek. Mintha mindenki életében felbukkannának ugyanazok az elemek, amelyek később minden életbe mintegy mágiakusan beavatkoznak. A családokon át vándoroló karperec esetében ez még érthető, de a nyelvi ismétlődések sokkal árnyaltabb problémákat vetnek fel. Rámutatnak arra, hogy a folyamatosan áthagyományozódó nyelv a családot és a személyiséget is meghatározza, uralja. Mindig az apa nyelvét beszéljük? Az újra felbukkanó szövegbetétek elősegítik, hogy a sok történet a fent vázolt absztrakció felé vezessen.

A családregegy népszerű műfaj, aminek magyarázata valahol a családi történetek otthoni elbeszélésében rejlik: nincs izgalmasabb, mint megtudni, ki vagyok és honnan jöttem. Ezekre a kérdésekre adhat választ az *oral history*, vulgárisan mindenki sa-

ját története. Az utóbbi évek egyik legtöbbször újragondolt műfaja a családregegy, ezért hagyományainak folytatása sok problémát felvet, és – mint ez a könyv is mutatja – nehéz újabb nézőpontokat bevonni. *A Milyen egy női mell?* a történet szintjén különösen izgalmas, hiszen ezek a személyes történelmek mindig magukkal hoznak egy-egy új és érdekes sorsot. Az elbeszélés szintjén már kevesebb izgalomról lehet beszámolni, a mindentudó narrátor a mindennapoktól túlságosan elemelt nyelvezete sokszor ront a szövegvilágon. A Kőrösi-regény leginkább a metaforikus szövegelemek és a nem öncélú prózapoétikai játékok miatt működik megfelelően, és válik kellemes olvasmánnyá.

VALUSKA LÁSZLÓ

(Kalligram Kiadó, Pozsony, 2006,
288 oldal, 2600 Ft)

KOPPÁNY ZSOLT:

Feltámadás és az élet, avagy az apokrif sírbatétel

Koppány Zsolt műveiben újra és újra felbukkan a személyes életút egy-egy epizódja, jellegzetes alakja vagy az író körülvéve tárgyi környezet valamely értékes darabja. Ismerjük régről a két főszereplőt, Koprázi Jó-